

TEIX

150

DOSSIERS DE PRENSA
SELECTORES
de Noticias, SA

AVUI

DIA 1 OCT. 1990

PAG 35

Edward Albee i la seva obra 'Qui té por de Virgínia Woolf?'

FERRAN CORBELLA

Edward Albee pertany a la nova generació de dramaturgs sorgida a Nord-amèrica cap als voltants de la segona postguerra. En aquests anys, el teatre polititzat dels *Living Newspapers*, d'Orson Welles, del Teatre Federal dels anys 30, es trobava totalment oblidat amb el clima cultural de la caça de bruixes. Aquesta generació va poder gaudir així dels nous aires renovadors de l'era Kennedy utilitzant els teatres de l'Off Broadway com a trinquet d'expressió.

Dins d'aquesta generació, Albee va ser una excepció en obtenir el seu primer èxit amb l'estrena berlina de *Zoo Story*, obra a la qual van seguir un conjunt de peces on la crítica reconeix la influència de l'avantguarda francesa. Aquesta assimilació —Ionesco i fins i tot Beckett a la peça— va constituir una font referencial molt pròpia del moment, de la qual dramaturgs com ara Albee van extreure una mena de radicalisme crític posat al servei de les tècniques dramàtiques de la tradició nord-americana naturalista, des dels models inaugurats per Eugene O'Neill.

L'obra d'Albee es va concentrar al llarg de la *dècada prodigiosa*, en els mateixos anys de Bread and Puppet o el mític Living Theater. De la desena aproximada de peces que va escriure, les més representatives són *Zoo Story* i *Who's afraid of Virginia Woolf?*, que va estrenar-se a Nova York l'any 62. El muntatge va aconseguir aquest mateix any el premi a la millor obra teatral atorgat pel Cercle de Crítics, i un èxit comercial que va estendre el text a molts altres teatres de l'escena mundial. L'any 66 el director Mike Nichols va rodar la coneguda versió cinematogràfica, que primer va ser proposada a Joseph Losey.

Richard Burton i Elizabeth, que van trobar en el film un nou episodi del seu famós regnat, fent així universals les *perilloses* personalitats de George i Martha, protagonistes absoluts de la peça i del guió, en el qual no va intervenir Albee, encara que el film expressa força bé el seu plantejament, començant per l'extraordinària fotografia en blanc i negre de Haskell Wexler.

La història que se'ns explica es prou coneguda. Com posant-hi coets en un civilitzat *house-party* de

Teatreneu, tal com ja va avançar aquest diari en una entrevista al director Hermann Bonnín, estrena temporada amb la primera presentació de l'obra traduïda per Jordi Arbonès i amb la dramaturgia de Joan Casas. Hermann Bonnín, Amparo Moreno, Pilar Orgilles i Josep Salvatella actuaran a Teixidors a partir de dimecres que ve.

les peces de Noel Coward o Terence Rattigan, l'obra documenta els enrenous d'una vetllada en la qual s'aïregen amb pèls i senyals tots els greuges més aviat patològics d'un matrimoni en crisi. Albee va situar l'acció

en un medi social universitari, estenent a l'establishment acadèmic la burxada que l'autor ja havia assajat per a la institució familiar amb *The American Dream*.

Malgrat el pretext d'un caràcter

ideològicament crític —adreçat a les institucions, a la ciència, a la tasca de les humanitats, etc.— que avui sembla artificial, l'obra conserva una manera molt americana d'entendre els debats a porta tancada, on el realisme psicològic s'aplega amb rotunditat amb l'estil àgil i desimbolt del millor diàleg hollywoodià. Més que amb subtileza o esperit de matisació, l'obra es presenta com una tragicomèdia negra molt pujada de to, amb una entestada voluntat d'oferir un quadre pessimista de la condició humana, i amb un llenguatge força groller que els personatges utilitzen com en un nou combat de boxa de la vella *guerra dels sexes*. Dissortadament, el text té poca veure amb els models de gresca i ironia divertida de les comèdies de Howard Hawks. L'obra enllaça així amb bona part del cinema contemporani aplicat a reflectir la crisi de la parella i la institució familiar: films com ara *La guerra de los Rose*, *El turista accidental*, *Frenético* o *Las cuatro estaciones*, sense oblidar el retrat magistral i insuperable que Ingmar Bergman va fer d'una crisi conjugal a *Secretos de un matrimonio*. Val la pena assenyalar que Bergman va muntar l'obra d'Albee al Dramaten d'Estocolm l'any 63.

Who's afraid of Virginia Woolf? presenta avui una intensa força expressiva, una punyent recreació de la parla col·loquial, i un viatge espectacular per un univers de degradació moral i convivencial passada pel canemàs del glop. El panorama no és certament edificant. Com a primera presentació del text en llengua catalana, la versió de Jordi Arbonès, revisada per Joan Casas, transmet amb eficàcia i habilitat l'oralitat directa i despulada de l'original anglès.

La peça, que interpreten ara una insòlita parella de bons actors com ho són Amparo Moreno i Hermann Bonnín, només ha estat representada a la nostra ciutat per companyies castellanes procedents de Madrid. El primer cop, l'any 66, amb direcció de Pepe Osuna, comptant amb les interpretacions de Mary Carrillo i Enrique Diosdado, i el segon, l'any 87, sota la direcció d'Esteve Polls, en una estrena que va passar pràcticament inadvertida a causa de la pobresa general del muntatge.